

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAAN PERUSTUVA

LUKUVUOSISUUNNITELMA

2025-2026

PERUSTIEDOT

ESIOPETUSYKSIKKÖ:

Tampereen kansainvälinen koulu, Fista

ESIOPETUSYKSIKÖN YHTEISTYÖKOULU:

VARHAISKASVATUSYKSIKÖN JOHTAJAN

HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ:

Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

1. ESIOPETUKSEN YLEINEN JÄRJESTÄMINEN	2
1.1 ESIOPETUSYKSIKÖN HENKILÖSTÖ JA ASiantuntijat	3
1.2 KOULUN KANSSA YHTEISET SUUNNITELMAT	5
1.3 MUITA KESKEISIÄ MATERIAALEJA	5
2. TIIMISOPIMUS YKSIKÖN RYHMIEN KESKEN	6
2.1 ESIOPETUSYKSIKÖN ARJEN KÄYTÄNNÖT	6
2.2 TIIMIN YHTEINEN TOIMINTAKULTTUURI JA PEDAGOGIIKKA	8
3. PEDAGOGINEN TOIMINTA	12
3.1 OPPIMISKÄSITYS JA MENETELMÄT	12
3.1.1 LEIKKI: LAPSEN KIINNOSTUKSEN KOHTEET JA TOIMENPITEET RYHMÄSSÄ	12
3.1.2 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA JA SINNIKKYYS	14
3.2 TUNNE- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJEN EDISTÄMINEN	15
3.3 MONILUKUTAIDON	17
3.3.1 KIELITIE TOISUUS	17
3.3.2 ESIMATEMAATTISET VALMIUDET	17
3.3.3 DIGITAALINEN OSAAMINEN	18
3.4 ESI- JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖN PAINOPISTEET JA TOIMINTAKULTTUURI	18
3.4.1 SUUNNITTELUN PERIAATTEET JA TAPAAMISAIKATAULU	18
3.4.2 TOIMINTASUUNNITELMA	19
3.5 ESIOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN TOIMINNAN SUUNNITELMA	21
4. TUKI KASVUN JA OPPIMISEN POLULLA	23
4.1 HAVAINNOINTI TUEN KOHDENTAMISEN APUNA	23
4.2 PEDAGOGINEN TUKI	24
4.3 OPISKELUHUOLTO	25
5. SIIRTÄMÄKÄYTÄNTEET	26
6. ARVIOINTI JA PEDAGOGINEN DOKUMENTOINTI	27
LIITTEET	28

1. ESIOPETUKSEN YLEINEN JÄRJESTÄMINEN

LUKUVUOSI 2025–2026, LOMAT JA VAPAAPÄIVÄT

SYYSLUKUKAUSI	6.8.–19.12.2025	KEVÄTLUKUKAUSI	7.1.–29.5.2026
syysloma	13.10.–17.10.2024	talviloma	23.2.–27.2.2026
joululoma	20.12.2025–6.1.2026	pääsiäisloma	2.4.–6.4.2026 (kiirastorstai on vapaapäivä)
		helatorstai	14.5.2026

Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma palautetaan varhaiskasvatusyksikön johtajien Teamsiin

Palautettavat suunnitelmat -kansioon pe mennessä.

1.1 ESIOPETUSYKSIKÖN HENKILÖSTÖ JA ASiantuntijat

Ammattinimike	Nimi	Puhelinnumero /ryhmän puh.
Esiopetusryhmät & varhaiskasvatuksen opettajien, varhaiskasvatuksen lastenhoitajien, avustajien ja muun henkilöstön nimet	0A Milja Näsi (LO), Elif Aksu (KKO)	0401547947
	0B, Heli Järvikylä (LO), Robbie Erasmus (KKO)	0417306666
	0C Eeva-Maria De Carvalho (LO), Johnnyn Abdallah (KKO)	0405494766
	0D Paula Pyörre (LO) Meike Virtanen (KKO)	0417306648
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	Kristiina Launiala, FISTAn laaja-alainen erityisopettaja, koordinoiva erityisopettaja	0504326938
	Susanna Lahtinen, VEO, vain nepsy-konsultaatio ja nivelvaiheyhteistyö	0408063986
koulun laaja-alainen erityisopettaja	Satu Laitila	0417300600
koulupsykologi	Salla Kaivola	0417306129
koulukuraattori	Kaapu Simo	0401877571
neuvolan terveydenhoitaja	Oman alueen neuvola	

joku muu		
----------	--	--

1.2 KOULUN KANSSA YHTEISET SUUNNITELMAT

Merkittää lukuvuosisuunnitelmaan liittyvien suunnitelmien käsittelyt lukuvuoden aikana. Suunnitelmapohjat löytyvät liitteistä ja valmiit suunnitelmat koulujen omista Teams-kansioista.

AIHE	KOKOUS (PVM.)
Koulun turvallisuussuunnitelma	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Koulun piha- ja järjestyssäännöt	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, turvallisemman tilan periaatteet (liite 6)	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä (liite 7)	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Läsnäolon tukemisen ja poissaolon seurannan suunnitelma	katso koulun lukuvuosisuunnitelma
Esi- ja perusopetuksen päihteettömyyssuunnitelma (linkki tulossa)	katso koulun lukuvuosisuunnitelma

1.3 MUITA KESKEISIÄ MATERIAALEJA

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvioinnin ja laadunhallinnan käsikirja	
Miten minulla menee -kysely ja sen koonti, palautus 30.10.2025 mennessä (liitteet 3 ja 4)	

2. TIIMISOPIMUS YKSIKÖN RYHMIEN KESKEN

2.1 ESIOPETUSYKSIKÖN ARJEN KÄYTÄNNÖT

Tämä tiimisopimus tehdään esiopetusyksikön ryhmien yhteiseksi sopimukseksi. Laadukas pedagogiikka perustuu tiimin toimivuuteen. Tiimin, joka toimii joustavasti toisiinsa luottaen, tietoa muodostaen ja jakaen, rohkeasti kokeillen ja tarvittaessa suunnitelmia muuttaen, kuvataan hyödyntävän näin tiimiälyä.

Kuvatkaa tiimisopimuksessa ensin arjen käytäntöjä (2.1), jotka voi tarvittaessa antaa sijaiselle perehdyttämisen yhteydessä. Toisessa alaluvussa 2.2 kuvatkaa yksikön toimintakulttuuria ja pedagogiikkaa.

	Mitä olemme sopineet?	Arviointia ja päivämäärä
Yksikön viikkoaikataulu • tiimipalaveri / opettajien yhteissuunnittelu: • esiopetus-alkuopetus-yhteistyö: • kikat: • liikuntasalivuorot: • kirjastokäynnit tai -auto: • veon tai koulun erityisopettajan tunnit: • Muuta, mitä?	Torstaisin klo 13-14 opettajien yhdessä sopima tiimipalaveri/opettajien yhteissuunnittelu 0-1.lk yhteistyö oman luokkaparin kanssa mahdollisuuksien mukaan (esim. Liikunta/kuvitus/musiikki/retket) Liikuntasali käytössä osittain maanantaisin 11:30-12:30 yläluokkien jaksojen mukaisesti. Sirkushuone käytössä satunnaisesti myös. Koulussa kirjasto, jota käytetään. Luokassa kirjoja. Metso-kirjastoon retki 1-3 kertaa vuodessa. Laaja-alaisen erityisopettajan tunteja luokille 3-4/vk. Metsäretkiä lähimetsään AB-ryhmät torstaisin mahdollisuuksien mukaan.	

	BC-ryhmät lähimetsään n. 2x kuukaudessa. Kukin esiopetusryhmä käy lähipuistoissa sekä muissa lähikohteissa viikottain. Retkiä lähialueelle (Vapriikki, museot yms.) mahdollisuuksien mukaan, n. 1x/kk.	
Täydentävän toiminnan suunnittelu-aika ja vastuut Täydentävän toiminnan aika (aamut/iltapäivät) - Käytännöt aamuisin: - Käytännöt iltapäivisin:	AP/IP-toiminta koululla, suunnitelmat erikseen.	
Työvuorosuunnittelu kaikki tiedossa olevat menot, palaverit, jotka tiedetään ennakkoon, pitää ilmoittaa työkavereille, että voidaan huomioida työvuorosuunnittelussa	Koulunkäynnin ohjaajat toimivat työvuorolistojen mukaan, luokanopettajilla lukujärjestykseen sidotut opetusajat.	
Taukoihin liittyvät sopimukset (mm. valvonta-ateriat, taukojen ajoittaminen/pituus, mikrotauot)	Ohjaajilla TES:n mukaiset tauot, Luokanopettajat aterioivat yhdessä oppilaiden kanssa valvoen heitä. Opettajilla ei ole opetusajan sisään järjestettyä taukoa.	
Kun joku on pois	Ilmoitus Whatsapp-ryhmässä Johanna Maskerylle, Antti Koivistolle sekä Mariya Dzinovska-Virtaselle.	

Asioista tiedottaminen (tiimin/talon sisällä, perheille) Miten juoksevat asiat hoidetaan? puhelimien käyttö • omat puhelut • vanhempien kanssa puhuttavat puhelut	Wilman käyttö. Vanhempien kanssa yhteistyö Wilman kautta sekä yhteisviesteinä että henkilökohtaisina viesteinä. Luokilla omat puhelimet, joiden kautta äkilliset yhteydet sekä keskustelut.	
pihasäännöt	Esikoulu käyttää koulun pihaa suurimmaksi osaksi silloin, kun koululaisilla on oppitunnit. Piha-alue on rajattu niin, että laatoilla ei oleskella kuin erityisluvalla, mutta muu piha, ml. kenttä on käytössä. Säännöt ja toimintamallit on käyty yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa läpi. Piha-alueita rajataan tarpeen mukaan turvallisen ympäristön takaamiseksi.	

2.2 TIIMIN YHTEINEN TOIMINTAKULTTUURI JA PEDAGOGIIKKA

Tiimin jokainen jäsen tuo mukanaan omat vahvuutensa ja asiantuntijuutensa, jokainen hieman eri alueelta. Tiimityöskentely antaa parhaimmillaan mahdollisuuden ajattelun laajentamiseen ja osaamisen vahvistamiseen jakamalla ja hyödyntämällä yksilöjen vahvuuksia ja osaamista. Tiiminä toimittaessa näkökulma laajenee, on helpompi huomata epäkohdat ja asettaa tavoitteita niiden mukaisesti. Ongelmanratkaisussa voidaan hyödyntää luovaa ajattelua, joka syntyy erilaisista kokemuksista ja näkökulmista keskustellessa.

Eri ammattiryhmien [tehtäväkuvauksissa](#) on kuvattu jokaisen tiimin jäsenen vastuualueita, joita kuitenkin toteutetaan yhteistyössä koko tiimin kanssa.

Tavoitteena on tehdä yhteistyötä sekä ryhmien henkilöstön kesken että yhteisinä pedagogisina teemoina ja tapahtumina. Muut pedagogisten suunnitelmien kirjaukset tehdään lukuun 3. Pedagoginen toiminta alle.

	Mitä olemme sopineet?	Arviointia ja päivämäärä
Esiopetusryhmien henkilöstön välinen yhteistyö • Tiimin jäsenten vahvuudet ja vastuujako (koko yksikön kesken, tarvittaessa yksityiskohtainen vastuunjako) • Tehtäväkuvausten mukainen jako → opettajien ja lastenhoitajien tehtävät → Mitä tarkoittaa pedagoginen johtajuus ryhmässä? • tiloista sopiminen ja yhteiskäyttö • Yhteiset teemat ja tapahtumat	Pyrimme tapaamaan viikoittain. Kommunikoimme aktiivisesti yhteisissä digitaalisissa suunnitteluryhmissä. Kerran kuukaudessa osallistumme asteryhmätapaamiseen. Opettajalla on pedagoginen vastuu ryhmistä, ja opettajat suunnittelevat päivän toiminnot. Ohjaajat mm. tukevat lapsia arjen toimissa, sosiaalisissa suhteissa, keskittymisessä ja oppimisessa. Ohjaajat pitävät välillä toimintatuokioita pienemmille ryhmille (esim. rastityöskentelyssä), jotka opettaja on suunnitellut. Opettaja on yhteydessä vanhempiin esikoulun aikana tapahtuvista ja tapahtuneista asioista. FISTA:ssa lastenhoitajien sijaan lasten kanssa työskentelevät koulunkäynninohjaajat, jotka eivät ole kasvatustavustuullisia.	
Millaista vuorovaikutusta tiimillämme on? Millaiseen vuorovaikutukseen pyrimme? VEPP-työkalu	Vuorovaikutus keskenään avointa. Ideoiden jakamista Teams-ryhmässä. Keskustelu huomioonottavaa ja kannustavaa. Ratkaistukeskeistä. Pyrimme keskustelemaan asioista ennaltaehkäisevästi ja huomioimaan koko tiimiämme. Kohtaamme lapset yksilöinä päivittäin.	

Miten toimimme tiimin jäsenten välisissä haastavissa tilanteissa? Millaista palautetta annamme toisillemme ja miten? (rakentava palaute/positiivinen palaute)	Keskustelemme avoimesti ja ratkaisukeskeisesti.	
Pedagoginen keskustelu, palaverikäytännöt (mm. ketkä osallistuvat, kuinka usein, teemat opettajien SAK-aika) • opettajien yhteissuunnittelu: • pedagogiset palaverit: • yksikön johtotiimi: • pedagogisen tuen tiimi (kohdassa 4.2) • yhteistyö koulun kanssa: • yksilöllinen opiskeluhoito: • yhteisöllinen opiskeluhoito:	Esikoulun opettajat pyrkivät tapaamaan viikottain ja oman luokkaparin käydään keskustelua toiminnan ohessa päivittäin. Kommunikoimme aktiivisesti yhteisissä digitaalisissa suunnitteluryhmissä. Kerran kuukaudessa osallistumme asteryhmätapaamiseen. Pedagogiset palaverit opettajan, vanhemman ja lapsen välillä loka-joulukuussa ja tarpeen mukaan huhtikuussa. Pedagogisen tuen tiimi kerran lukuvuodessa 26.11., sekä tarpeen mukaan. Yhteisöllinen opiskeluhoito?	
Yhteinen kehittämistavoitteemme tiiminä Toimenpiteet • kirjatkaa konkreettisia toimenpiteitä, esim. tiimiytymisen / tiedonkulun kehittämisessä tai tilojen käytössä • kehittämistavoitteen arviointi	Kehittämistavoitteemme tiiminä: Henkilöstön hyvinvointi. Toimenpiteinä ennaltaehkäisevää työtä, mm. kuuntelua, jakamista, vastuun jakamista sekä suunnitteluvastuun jakamista. Avoimuutta. Tilojen monipuolisempi käyttö: Luokan ollessa retkellä/liikunnassa, toinen ryhmä voi hyödyntää	

	vapaata tilaa jakaessaan ryhmää pienempiin yksiköihin.	
Henkilöstön koulutukset / koulutussuunnitelma • Koulutuksiin osallistuminen on sekä velvollisuus että oikeus • - Jokaisen huolehdittava, että kouluttaa itseään vuosittain (työnantajan asettama velvoite/tavoite)	Pyrkimyksenä koulutuksiin osallistuminen ainakin kerran lukuvuodessa/opettaja.	
Miten ja milloin tiimin toimintaa ja tiimisopimusta arvioidaan? Kirjatkaa periaatteet.	Jatkuvaa arviointia: Mitä kullekin kuuluu? Matalalla kynnyksellä ongelmien esiin tuomista, jotta päästään ratkomaan. Arviointia ainakin joka lukukausi: Voiko tiimimme jäsenineen hyvin? Joulukuussa aamupala 8-9.00 koko tiimin kesken. Toukokuussa arviointipalaveri.	

Tämän sopimuksen ovat tehneet ja siihen sitoutuvat sekä päivämäärät (lisätkää kohtia tarvittaessa):

3. PEDAGOGINEN TOIMINTA

3.1 OPPIMISKÄSITYS JA MENETELMÄT

Esiopetus on oppimisen ja oivaltamisen iloa, jota voi toteuttaa monin eri tavoin. Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

[Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmassa](#) korostetaan leikin ja positiivisen pedagogiikan merkitystä esiopetuksessa.

3.1.1 LEIKKI: LAPSEN KIINNOSTUKSEN KOHTEET JA TOIMENPITEET RYHMÄSSÄ

Leikki on lapsen ominaisin tapa oppia ja harjoitella oppimaansa. Esiopetuksessa leikki ja toiminnan leikillistäminen ovat tärkeitä niin yksittäisissä lyhyissä siirtymissä kuin ohjatussa tai vapaassa toiminnassa. Leikkiä voi yhtä lailla olla hassuttelu, laululeikit, rooli- ja mielikuvitusleikit, sääntöleikit kuin pelaaminenkin. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma, s. 12)

Laaja-alaisen osaamisen alueet toteutuvat koko esiopetuspäivän ajan tai esimerkiksi leikkiprojekteissa. Lasten mielenkiinnon kohteet toimivat oppimisen ja leikkiprojektien suunnittelun pohjana. Luokkaympäristöä kehitetään sellaiseksi, että siinä yhdistyvät toiminnan tavoitteet ja leikki. Henkilöstö mahdollistaa leikkiprojektien jatkumisen myös iltapäivisin ja lasten osallisuuden leikkien kehittäjinä ja oppimisympäristön muokkaajina.

Leikin havainnointikaavake löytyy liitteestä 1. [Leikki esiopetuksessa. Tukimateriaali](#). Opetushallitus, 2016.

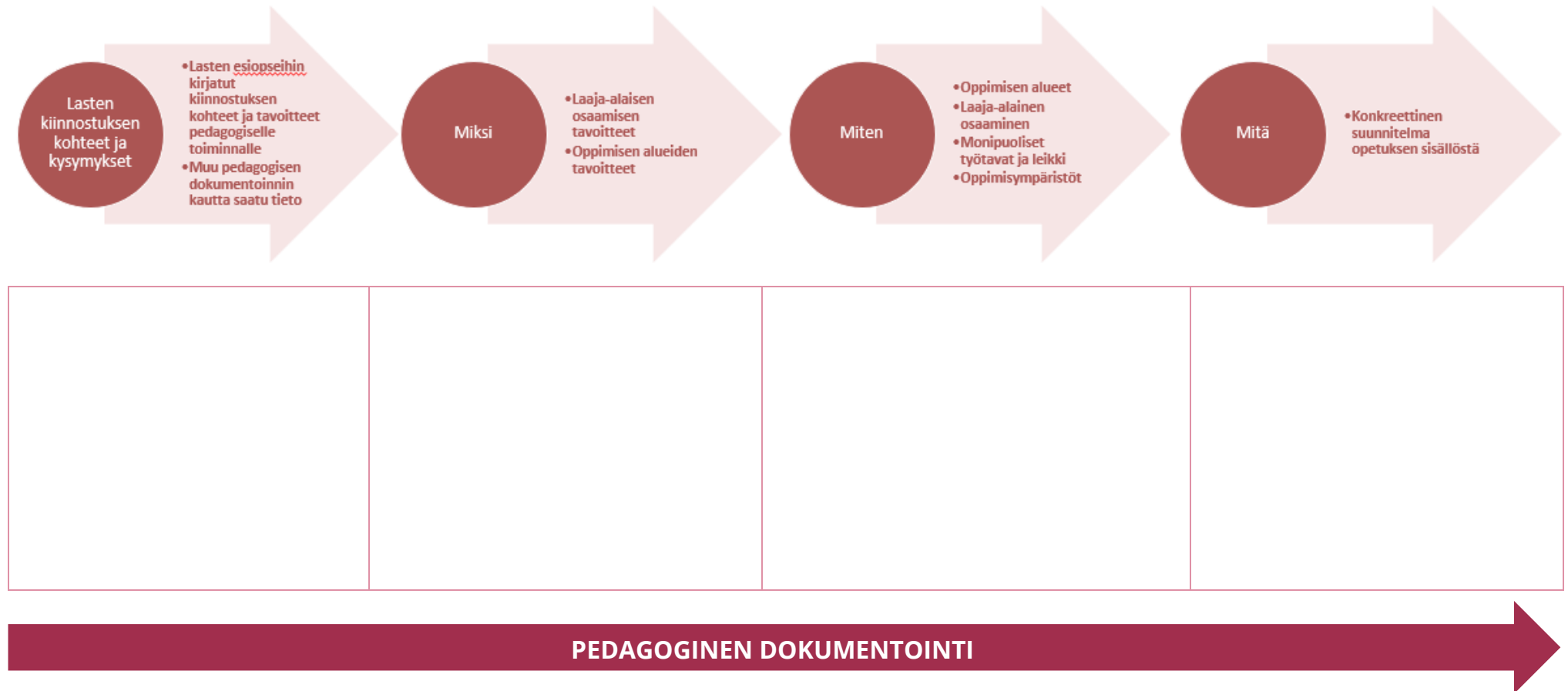
KIRJATKAA LAPSIRYHMÄNNE:	MITÄ ON SOVITTU?	ARVIOINTIA JA PÄIVITYSTÄ TIIMIPALAVEREISSA:
Leikin havainnointi - Kuinka usein havainnoidaan? - Mitä materiaalia käytetään avuksi? esim. liite 1	Ennen oppimiskeskustelua. Käytämme liitettä 1.	
Leikkiympäristön kehittäminen - Onko erilaiset leikkiympäristöt huomioitu? - Miten tilat houkuttelevat leikkiin? - Miten lapset otetaan mukaan leikkiympäristöjen suunnitteluun ja rakentamiseen? - Mitä leikkejä haluaisimme kehittää, esim. ulkona?	Esiopetusluokat ovat tänä lukuvuonna vierekkäin samalla käytävällä. Käytämme omaa luokahuonettamme niin monipuolisesti, kuin pystymme. Luokissa on matot ja leikkitilat, esim. leikkikeittiöt, legoja ja lukunurkkaus. Lasten käytössä on monipuolisesti eri pelejä. Lapset toimivat välillä annetuissa leikkiryhmissä. Lapset voivat esim. valita mieleisensä leikin leikkikorteista.	

	Käytämme ympäristön lähipuistoja viikoittain leikkiympäristöinä. Käymme myös lähimetsässä oppimassa ja leikkimässä. Koulun liikuntasali ja sirkustila ovat käytössä satunnaisesti liikunnallisiin aktiviteetteihin. Liikuntatuokioilla lapset oppivat uusia pelejä ja leikkejä, joita voivat esim. pihalla leikkiä. Ulkoleikkejä voisimme kehittää mm. ohjattuina pelinurkkauksina. Saimme 2025 keväällä lisää ulkoleluja, jotka on otettu aktiiviiseen käyttöön. Pitkäkestoista leikkiä pitäisi kehittää.	
Leikin rikastuttaminen ja ohjaaminen • Miten olemme läsnä leikkitilanteessa? • Miten mahdollistamme leikkirauhan?	Ohjaamme oppilaita leikkeihin, annamme myös vapaata leikkiaikaa. Käytämme aikaa lasten ryhmäyttämiseen. Harjoittelemmme erilaisia leikkejä myös yhdessä. Jaamme oppilaat pienempiin ryhmiin leikkimään. Seuraamme sekä osallistumme.	

SUUNNITELMAPOHJA LEIKIN PEDAGOGISEEN SUUNNITTELUUN

Miten seuraavat kohdat näkyvät ryhmän konkreettisessa suunnitelmassa opetuksen sisällöistä?

- pedagogisen dokumentoinnin tai havainnoinnin kautta saatu tieto
- Huom. Uudistuneen esiopetussuunnitelman mukaisesti LEOPSia ei enää tehdä vaan kirjaukset tehdään ryhmäkohtaiseen suunnitelmaan.

3.1.2 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA JA SINNIKKYYS

Kuvatkaa, millaisella toiminnalla yksikössänne toteutetaan positiivista pedagogiikkaa ja harjoitellaan sinnikkyyttä.

Positiivisen pedagogiikan toteuttaminen, lasten vahvuuksien tunnistaminen	Positiivinen kannustus. Hyvän toiminnan huomaaminen (kehut, tarrat, leimat yms.). Kirjallisuuden käyttö, joka tukee lapsen vahvuuksien tunnistamista. Nimeämme ja tuomme esiin erilaisia vahvuuksia (reiluus, rohkeus, sinnikkyys, ystävällisyys...).
Kuvatkaa toimet sinnikkyiden harjoittelemiseksi ja siihen kannustamisessa	Emme auta liian herkästi, vaan ohjaamme yrittämään. Asetamme tavoitteet oikein ja lapselle saavutettaviksi työn kautta. Reflektoimme toimintaa ja sanallistamme sinnikkyiden näkyväksi. Muokkaamme toimintaa havaintojemme pohjalta.

3.2 TUNNE- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJEN EDISTÄMINEN

Kuvatkaa, millaisella toiminnalla yksikössänne edistetään tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista. [Materiaalia Taskussa](#)

Esiopetus osallistuu varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmaan (päiväkodeissa toimivat esiopetusryhmät) tai koulun vastaavaan suunnitelmaan (liite 7). Poimikaa tarkennuksia koulun suunnitelmasta tähän.

Esiopetusyksikön/ryhmän säännöt laadittu: 13.8.2025

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	Säännöt laadittu: Kun lapset saavat vaikuttaa ja heitä arvostetaan ja kuullaan, he oppivat arvostamaan yhteisiä sopimuksia ja ottamaan vastuuta yhteisistä asioista. Esiopetusluokan säännöt luodaan ja niistä keskustellaan yhdessä lasten kanssa.
---	---

Suunnitelma ryhmäytymisestä	Aloitimme lukuvuoden avoimella alulla, jossa 10 lapsen ryhmät vaihtoivat luokkatilaa ja opettajaa parin päivän välein. Koimme tutustumisen kaikkiin lapsiin hyödyllisenä esiopetusryhmien yhteisöllisyyden kannalta. Jaoimme luokat tämän jälkeen tasaisesti, jonka jälkeen oli aikaa varsinaiseen ryhmäytymiseen. Tutustumis- ja ryhmäytymisaktiviteetit alkoivat kuitenkin jo heti lukuvuoden alusta. Vapaan leikin huomioiminen on ollut tärkeää ryhmäytymisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä.
Kuvatkaa toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Yhteiset perusteet löytyvät opiskeluhuoltosuunnitelmasta Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen Opetushallitus (oph.fi)	Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma yhdessä lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet. Suunnitelmassa kuvataan: • Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen • Edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla • Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
Miten kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisyn suunnitelma on laadittu yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa?	Katso koulun suunnitelma.
Esiopetusyksikössä on käytössä Mitä minulle kuuluu -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisölliseen opiskeluhuoltoon että vanhempien kanssa.	Miten minulla menee -kysely tehdään kaikille esioppilaille (liitteet 2. ja 3.). Vinkki: Kyselyn voi tehdä vaihtoehtoisesti Forms-kyselynä. Sen lisäksi: ☐ <i>Miniverso-menetelmä</i> ☐ <i>Muu, mikä?</i>

3.3 MONILUKUTAITO

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia."
(Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma, s. 17–18)

3.3.1 KIELITIETOISUUS

Kielipeda-työvälinettä käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisien esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. Kielipeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.

[Kielipeda-työväline: kielitietoisien oppimisympäristön arviointi \(henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus\)](#)

[Kielipeda-työväline: Yksittäisen lapsen suomen kielen taitotason seuranta](#)

Västäräkin lukumatka -lukuhaaste

Koulumme esiopetus on 80% englanniksi ja 20% suomeksi. Pyrimme lisäämään suomen kielen määrää päivittäisessä toiminnassa lukuvuoden mittaan. Pyrimme olemaan kielitietoisia. Keskitymme aika paljon sanavarastojen kehittämiseen molemmilla kielillä ja avainsanojen käyttöön, sillä monikielisyys ja lasten hyvin vaihteleva taitotaso on tässä haasteena. Tarinoimme, sadutamme, luemme kirjoja ja käytämme leikkiä sekä taideaineita kielitietoisuutta tukemaan.

3.3.2 ESIMATEMAATTISET VALMIUDET

Kuvatkaa, millaisella toiminnalla edistetään esimatemaattisten valmiuksien oppimista.

Luokissa on viikoittain matematiikka-painotteinen tuokio/tunti. Tällöin toimimme yleensä pienryhmissä/rastityöskentelynä. Leikimme, pelaamme ja tutustumme viikon matemaattiseen teemaan. Huomioimme esimatemaattisia valmiuksia myös muussa opetuksessa, esim. aamupiirissä ja toiminnoissa, jossa ne tulevat lapsilähtöisesti esiin.

3.3.3 DIGITAALINEN OSAAMINEN

Kuvatkaa, miten yksikössänne edistetään uusia lukutaitoja (medialukutaito, ohjelmointiosaaminen, tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen)

Monilukutaito on oleellinen osa esikoulun arkea. Harjoitteleminen vastuullista tablettien käyttöä ja hyödyntämällä digitaalista oppimismateriaalia esim. Lukulumo, Ekapeli, Teach your monster to read. Käsittelemme digiturvallisuutta ja laitteiden asianmukaista käyttöä. Ohjelmoinnin alkeita harjoitteleminen toiminnallisesti, esim. Beebotteja hyödyntäen. Tulkitsemme kuvia ja tekstejä päivittäin eri muodoissa. Hyödynnämme opetusteknologiaa monipuolisesti.

Työn tueksi:

[Digi-ihana varhaiskasvatus ja esiopetus – Tampereen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen DIGI-suunnitelma](#)

[Digitaalisen osaamisen kuvaukset](#)

[Mediakasvatusmateriaaleja Mediataitokoulun sivuilla](#)

[Digitaalisen osaamisen infopaketti huoltajille koteihin](#)

3.4 ESI- JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖN PAINOPISTEET JA TOIMINTAKULTTUURI

3.4.1 SUUNNITTELUN PERIAATTEET JA TAPAAMISAIKATAULU

Kuvatkaa, miten yksikön esi- ja alkuopetuksessa toteutetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria.

- suunnitteluajankohdat ja käytännöt
- esiopetuksen osallisuus
- alkuopetuksen osallisuus

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö edistää lapsen sosiaalisia taitoja. Yhteistyö helpottaa lapsen siirtymistä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle. Mahdollistaa lapsen huomioonottamisen yksilönä, tietoineen ja taitoineen. Edesauttaa ryhmäytymistä ja osallisuuden tunnetta kouluyhteisössä.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö FISTA:ssa määrittyy Tampereen kaupungin esi- ja alkuopetuksen toimintamallin mukaan. Tavoitteena on ”rakentaa lapsen opinpolku esiopetuksesta alkuopetukseen osana lapsen koulupolkua”. Osan viikosta lapsi osallistuu toimintaan ryhmissä, jossa on ensimmäisen luokan oppilaita sekä esioppilaita. Muun ajan lapsi viettää omassa ikäryhmässään. Esiopetuksen ja alkuopetuksen opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhteiset tunnit yhdessä. Jokaisella esiopetusluokalla on oma yhteistyöluokka, jonka kanssa tunnit toteutetaan. Toimintamalli mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioimisen ja oikea-aikaisen tukemisen. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä eri-ikäiset lapset voivat toimia suurissa ryhmissä tai lapset voidaan jakaa pienempiin oppimisryhmiin. Tavoitteena on, että yhteistyö olisi säännöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Sisältöä ohjaavat Tampereen kaupungin esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmat.

Kehittämisen tavoitteet: Joustavat ryhmittelyt, joissa ryhmät muodostetaan monipuolisesti ikä ja taitotaso huomioon ottaen. Esi- ja alkuopetuksen yhteinen monialainen kokonaisuus (MOK). 0-1 luokkaparin opettajien yhteinen suunnittelu aika luokkien yhteistyön lisäämiseksi. Kehittämisen arviointi: Jatkuva arviointi, sekä toteutuneen yhteistyön reflektointi kevätlukukaudella. Nivelvaihe esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle: ohjaavien asiakirjojen siirtyminen ja tarvittaessa niitä koskeva palaveri. Ensimmäisten luokkien kokoonpanot arvioidaan moniammatillisessa tiimissä keväällä. Tuttu oppimisympäristö ja toimintatavat helpottavat nivelvaiheessa.

Tapaamiset ja jäsenet	Ajankohta	Tarkoitus, käytännöt
FISTAn esikoulun opettajat	17. ja 19.9.2025	Lukuvuosisuunnitelman kirjaaminen
0-1 luokkien opettajat	30.9.2025	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteet ja suunnittelu
0-1 luokkien opettajat	Tammikuu	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön suunnittelu ja tilannekatsaus

3.4.2 TOIMINTASUUNNITELMA

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön arvioinnin pohjaksi on laadittu esi- ja alkuopetuksen kehittämisen portaatt. Portaiden tarkoitus on tehdä näkyväksi esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä. Sen avulla voi myös asettaa konkreettisia tavoitteita yhteistyön edistämiseen. Portaatt löytyvät liitteestä 2.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä voidaan opiskella joustavasti pienemmissä ryhmissä niin, että opettajana voi esioppilaalla olla luokanopettaja ja koululaisella varhaiskasvatuksen opettaja. Vastuukysymysten näkökulmasta fyysisiä oppimisympäristöjä ovat koulun sisä- ja ulkotilat. Henkilöstön vastuut ja tehtävät määräytyvät normiasiakirjojen mukaisesti. Kokonaisvastuu lapsesta on kuitenkin aina hänen omalla opettajallaan.

Mieti, millä portaalla olette tällä hetkellä kullakin osa-alueella. Aseta tavoitteet ja toimenpiteet portaalla pysymiseen tai seuraavan saavuttamiseksi.

Toiminta	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö edistää lapsen sosiaalisia taitoja. Yhteistyö helpottaa lapsen siirtymistä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle. Mahdollistaa lapsen huomioonottamisen yksilönä, tietoineen ja taitoineen. Edesauttaa ryhmäytymistä ja osallisuuden tunnetta kouluyhteisössä. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö FISTA:ssa pyrkii osaltaan Tampereen kaupungin esi- ja alkuopetuksen toimintamallin mukaiseksi. Tavoitteena on “rakentaa lapsen opinpolku esiopetuksesta alkuopetukseen osana lapsen koulupolkua”. Pyrkimyksenä on, että lapset osallistuvat toimintaan kerran viikossa ryhmissä, joissa on ensimmäisen luokan oppilaita sekä esioppilaita. Muun ajan lapsi viettää omassa ikäryhmässään. Esiopetuksen ja alkuopetuksen opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhteiset tunnit yhdessä. Jokaisella esiopetusluokalla on oma yhteistyöluokka, jonka kanssa tunnit toteutetaan. 0A & 1C, 0B & 1D, 0C & 1A, 0D & 1B. Toimintamalli mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioimisen ja oikea-aikaisen tukemisen. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä eri-ikäiset lapset voivat toimia suurissa ryhmissä tai lapset voidaan jakaa pienempiin oppimisryhmiin. Tavoitteena on, että yhteistyö olisi säännöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Sisältöä ohjaavat Tampereen kaupungin esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmat. Nivelvaihe esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle: ohjaavien asiakirjojen siirtyminen ja tarvittaessa niitä koskeva palaveri. Ensimmäisten luokkien kokoonpanot arvioidaan moniammatillisessa tiimissä keväällä. Tuttu oppimisympäristö ja toimintatavat helpottavat nivelvaiheessa. <u>Kehittämisen tavoitteet:</u> Joustavat ryhmittelyt, joissa ryhmät muodostetaan monipuolisesti ikä ja taitotaso huomioon ottaen. 0-1 luokkaparin opettajien yhteinen suunnittelu-aika luokkien yhteistyön lisäämiseksi. Toukokuussa esiopetuksen sekä tulevien 1. luokan opettajien tiedonsiirtopalaveri. Lukuvuoden 2025-2026 kehittämistavoitteet: 1. Toiminnallisuus ja leikillisuus ovat yhteistoiminnan lähtökohtia.
-----------------	--

	a. Yhteistoiminta suunnitellaan lapset keskiössä, luodaan ympäristö ja ryhmät, jotka tukevat pedagogista leikkiä ja toiminnan leikillisyyttä. b. Juhlia ja retkiä yhdessä. Taito- ja taideaineiden käyttöä toiminnassa. c. Lasten mielenkiinnon ja kiinnostuksen aiheet sisällytetään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen 2. Toiminnassa käytetään monipuolisesti oppimismenetelmiä ja -ympäristöjä (esim. digi, metsä) a. 1.lk lapset ohjaavat eskarilaisille digimateriaalien käyttöä, esim. beebot, Kahoot ja Ekapeli b. Metsäretkiä yhdessä. Vapriikkiin yms. opetusta tukeviin paikkoihin retkeily yhdessä tiimiluokan kanssa. c. Tilojen monipuolinen hyödyntäminen, myös ulkopedagogiikka d. Osallistuminen koko koulun yhteisiin juhliin e. 0-1 luokkien toiminnalliset työpajat <u>Kehittämisen arviointi:</u> Jatkuva arviointi, sekä toteutuneen yhteistyön reflektointi kevätlukukaudella.
--	--

3.5 ESIOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN TOIMINNAN SUUNNITELMA

Kirjatkaa täydentävän toiminnan käytänteet ja toimintasuunnitelma. Huomioikaa lasten mielenkiinnon kohteet ja huoltajilta saatu palaute. Miten esiopetuksen teemoja tuodaan näkyviin tai syvennetään täydentävässä toiminnassa, esim. leikeissä?

TÄYDENTÄVÄN TOIMINNAN KÄYTÄNTEET	MITÄ OLEMME SOPINEET?	ARVIOINTI palautteiden kerääminen huoltajilta, toiminnan kehittäminen
Esiopetuksen täydentävässä toiminnassa käytössä olevat tilat:		
Turvallisuus (yhteisesti sovitut käytänteet): - Sisätilojen käyttöturvallisuus (erityistä huomioitavaa) - Ulkoilupaikkojen turvallisuus (erityistä huomioitavaa)		

Välineiden turvallisuus sisällä ja ulkona		
Liikkuminen/siirtymätilanteet		
Huomioitavaa		
TOIMINTASUUNNITELMA	MITÄ OLEMME SOPINEET?	ARVIOINTI palautteiden kerääminen huoltajilta, toiminnan kehittäminen
Ryhmiä välisen yhteistyön kuvaus:		
Henkilöstön yhteissuunnittelun periaatteet:		
Lasten mielenkiinnon kohteista nousevat teemat: miten esiopetuksen teemoja tuodaan näkyviin tai syvennetään täydentävässä toiminnassa, esim. leikeissä?		
Kokopäiväpedagogiikan toteuttaminen:		
Ruokavalioiden ja allergioiden huomioiminen:		
Yksilöllisten tarpeiden toteuttaminen:		
Huomioitavaa:		

4. TUKI KASVUN JA OPPIMISEN POLULLA

4.1 HAVAINNOINTI TUEN KOHDENTAMISEN APUNA

Lapsikohtaiset havainnoinnit tarjoavat tietoa ja pohjaa vanhempien kanssa käytäville esiopetussuunnitelmakeskusteluille, joissa asetetaan yhdessä tavoitteet esiopetustoiminnalle (LEOPSin kirjaukset). Havainnoinnilla kerätty tieto ohjaa muokkaamaan toimintaa, pedagogisia menetelmiä ja tukitoimia lasten tarpeita vastaaviksi.

Havainnointimateriaalin valinnassa on syytä käyttää harkintaa ja kohdentaa havainnoinnit lapsikohtaisesti. Havainnoinnin yhtenä keskeisenä periaatteena on mahdollisimman varhain tunnistaa lasten yksilölliset tuen tarpeet. Jatkuvasti lisääntyvä tutkimustieto oppimisvaikeuksista ja niiden taustalla olevista tekijöistä mahdollistaa varhaisen tuen tarpeen tunnistamisen. Tarjoamalla tukea mahdollisimman varhain voidaan pyrkiä ehkäisemään ja lieventämään mahdollisia oppimisvaikeuksia. (Niilo Mäki Instituutti, 2022)

Jotta voimme arvioida lapsen kasvu- ja oppimisprosessia, on työn tueksi mahdollisuus tehdä erilaisia havainnoiteja lapsen ja lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Näitä ovat muun muassa:

- Lukiva-materiaalilla varhaiskasvatuksen erityisopettaja kerää ennen esiopetuksen alkua ja sen aikana tietoa lasten kielellisistä valmiuksista [LUKIVA](#)
- Kontrolloitu piirrostarkkailu, KPT on kielellisten ohjeiden vastaanottamisen ja hahmottamisen arviointiväline
- LukiMat on matemaattisten taitojen arviointiväline
- Eskarin arki -materiaali antaa hyvän ja laajan pohjan kaikkien lasten havainnointiin sekä tuen tarpeen kokonaisvaltaiseen arviointiin
- Kielipeda, [Kielipeda työväline.pdf \(utu.fi\)](#)

4.2 PEDAGOGINEN TUKI

Materiaalia Taskussa

Pedagogisen tuen tiimin toiminta (käytännöt, kokoukset, jäsenet, prosessi)	Pedagogisen tuen tiimi kokoontuu säännöllisesti. Jäsenet ovat rehtori Ulla Hiltunen ja erityisopettajat Kristiina Launiala ja Satu Laitila. Jokaiselle esiopetusryhmälle on varattu 1x/vuosi.
Kuvataa tuen toteutumisen, seuranta ja arviointi	Lukuvuoden alussa viskarista eskariin tiedonsiirron ja papereiden läpikäyminen erityisopettajan kanssa. (Tarvittaessa moniammatillisen tiimin kanssa.) Alkukartoituksen tekeminen kaikille oppilaille, sekä Eskarin arki -lomakkeen täyttö tarvittaessa. Lapsen edistymistä seurataan mm. Eskarin arki -lomakkeen kautta.
Kuvataa yksikön tuen rakenteet: esiopetusryhmä, integroitu esiopetusryhmä, esiopetuksen erityisryhmä. Tukea saavien lasten määrä ryhmissä syksyllä 2024	Ei ole. Erityisopettaja on esiopetusryhmän tukena n.3-4h/viikko.
Esko-siili ryhmien alustava aikataulu ja määrä	
Kuvataa, mitä on sovittu yhteistyöstä veon ja koulun laaja-alaisen erityisopettajan kanssa. ➤ Erityisopettajien (veo, laaja-alainen eo ja erityisluokanopettaja) työnjaon kirjaaminen. ➤ Laaja-alaisen erityisopettajan resurssi 1 tunti/vko esiopetusryhmää kohden.	Laaja-alaiset erityisopettajat voivat konsultoida VEO:a tarvittaessa.

4.3 OPISKELUHUOLTO

Kuvatkaa, miten yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito on järjestetty omassa esiopetusyksikössä.

Esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma (linkki Taskuun)

Yhteisöllinen opiskeluhoito:

Kuka/keitä työntekijät osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoitoon tapaamisiin?

Miten lapset ja huoltajat voivat osallistua ja saada tietoa yhteisöllisen opiskeluhoitoon sisällöistä?

YHR kokoontuu säännöllisesti. Vetäjänä toimii Johanna Maskery. Esiopetus on osa perusopetuksen YHR-toimintaa.

Yksilöllinen opiskeluhoito:

Esim. mitä on sovittu moniammatillisesta konsultoinnista ja miten lapsi ohjataan yksilöllisen opiskeluhoitoon pariin.

ATT - asiantuntijatiimi, konsultointimahdollisuus

MAR – moniammatillinen ryhmä, jossa käsitellään yksilölliset tarpeet

5. SIIRTYMÄKÄYTÄNTEET

Seuraavaa aikataulupohjaa yksikkö hyödyntää omista käytännöistään sopimisessa. Kuukaudet ovat suuntaa antavia eli aikataulua muokataan yksikölle sopivaksi. Kuvatkaa myös, miten toteutatte nivelvaiheyhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa.

ESIOPETUSYKSIKKÖKOHTAINEN SUUNNITELMA SIIRTYMÄKÄYTÄNTEISTÄ	
KESÄKUU Info ja tutustuminen viisivuotiaiden huoltajille (tulevat esioppilaat)	Toukokuun lopulla.
ELOKUU / SYYSKUU Vanhempainilta esioppilaiden huoltajille • Teemana esi- ja alkuopetuksen yhteistyö, esiopetuksen tehtävä ja tavoitteet, sisältöalueet, toiminnan arviointi, yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito, läsnäolon tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy • Mukana mahdollisuuksien mukaan veo / koulun laaja-alainen erityisopettaja/ koulukuraattori / koulupsykologi / varhaiskasvatussyksikön johtaja / rehtori Esioppilaiden varhaiskasvatussuunnitelmat luettavissa esiopettajilla	Syyskuun puoliväliin mennessä
SYYSKUU - Esi- ja alkuopetuksen suunnitteluiltapäivä	30.9.2025 YS-ajalla
TAMMI-HELMIKUU - Koulun aloitukseen liittyvät teemat, kouluun ilmoittautuminen	koulukordinaattori yhteydessä perheisiin sähköpostilla. FISTA:ssa pääsykoe helmikuussa.
MAALISKUU Yhteistyö 5-vuotiaiden ja esiopetusryhmien välillä - Yhteistoiminnan suunnittelu (tutustujien vastaanottaminen, mahdollinen kummitoiminta tai muu yhteistoiminta, esim. yhteinen retki tai ulkotapahtuma)	Lähialueen viskariryhmät käyvät tutustumassa FISTA:an mahdollisuuksien mukaan.

HUHTI-TOUKOKUU

Tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun

Kouluun tutustuminen

Esikoulun opettajat keskustelevat tulevien ykkösluokan opettajien kanssa toukokuun aikana. Varsinaista aikaa tälle ei ole varattu työajan puitteissa.

Kouluun tutustumista ei ole.

6. ARVIOINTI JA PEDAGOGINEN DOKUMENTOINTI

Lasten osaamista ei arvioida. Lapsen osaamiselle ei ole määritelty tiettyä tavoitetasoa esiopetuksessa, vaan lapsi saa olla sillä taitotasolla, jolla hän on. Arviointi kohdentuu sen vuoksi toiminnan arviointiin: sen avulla

1. suunnitellaan ja kehitetään opetusta

2. tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista (LEOPS:iin kirjataan toiminnan arviointia, jotta voidaan kohdentaa toiminta lapsen tarpeiden mukaan)

Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat. (Opetushallitus, 2015). Esiopetusyksikön yleistä laatua arvioidaan kaksi kertaa vuodessa käyttäen apuna liitteessä 5 olevia laatukriteeristöä ja laatutasoja. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvioinnin ja laadunhallinnan käsikirja toimii arvioinnin pohjana ([Taskussa](#)).

Kuvatkaa esiopetusyksikkönne arvioinnin kokonaisuuden toteuttaminen niin esiopetuksen kuin yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnassa.

Täältä löydät Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvioinnin ja laadunhallinnan käsikirjan (Linkki Taskuun)

Vuosittain arvioidaan **esiopetuksen toimintakäytännöt, opetus ja kasvatus sekä oppimisympäristö**: miten olemme onnistuneet ja mitä voisimme parantaa? (liite 5, osat 1/2, 2/2)

Arviointitiedon keruu: **havainnointimateriaalin ja -aikataulun määrittely**

Arviointiin osallistuvat toimijat: lasten ja vanhempien osallisuus arvioinnissa	
Pedagoginen dokumentointi: Henkilöstön vastuut, lasten osallisuus dokumentoinnissa	

LIITTEET

LIITE 1 LEIKIN HAVAINNOINTI

”Ryhmäkuva” leikistä ’vapaan’ leikin aikana

PÄIVÄMÄÄRÄ: **HAVAINNOITSIJAN NIMI:** **LAPSIRYHMÄ:** **YKSIKKÖ/ PÄIVÄKOTI:**

Lasten ikä (5, 6, 7v.): Havainnointiaika (45-60min): Missä havainnoin tapahtui (ryhmätiloissa, salissa, ulkona, metsässä tai muualla):
Luonnehtikaa lyhyesti, mitä kukin lapsi leikkii?

Lähde ja lisätietoja: [Leikki esiopetuksessa. Tukimateriaali](#). Opetushallitus, 2016.

LIITE 2, OSA 1/2: ESI- JA ALKUOPETUKSEN KEHITTÄMISEN PORTAAT

Leikin tyyppi	Teema, lyhyt juoni tai tapahtuma, jatkuva/kertaluontoinen	Sukupuoli ja ikä	Leikin kesto	Leikin taso (I, II, III) I = alin taso III = kehittynein leikki.
Juonellinen roolileikki – vapaa, spontaani leikki, jonka aikana rooleja ja tapahtumaketjuja omista kokemuksista tai mielikuvituksesta, kehitellään juonta				
Ohjaajaleikki – lapset ohjaavat roolihahmoja ottamatta roolia itselleen				
Pöytäpelit – käytössä olevat pelivälineet ja pelin ohjeet sekä säännöt				
Muut sääntöleikit ryhmässä (liikuntaleikit) – säännöt ohjaavat leikkivälineiden, liikkumisen suhteiden asettelua. Tulos voi olla keskeinen (kuka paras)				
Rakenteluleikki – rakentelemista omista aineksista tai rakentelutarjoista				
Muut leikit – didaktiset leikit, joiden avulla opetetaan laskemista, lukemista jne. ”Oikeita” asioita leikkien ja pelaten				
Muu toiminta leikin aikana				

Esi- ja alkuopetuksen kehittämisen portaat

	Porras 1	Porras 2	Porras 3	Porras 4	Porras 5
Toiminta	Säännöllinen yhteistyö viikoittain Päiväkodin johtaja ja rehtori osallistuvat yhdessä toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja johtamiseen säännöllisesti Toiminnalle on asetettu yhteiset toimintaperiaatteet; ”punainen lanka”	Päiväkodin johtaja ja rehtori ovat lukujärjestyksessä mahdollistaneet yhteistyön tekemisen, huomioidaan tilojen yhteiskäyttö (jakotunnit) Yhteisen toiminnan määrä kasvaa ja toiminta monipuolistuu	Toiminnalle laaditaan kehittämisen tavoitteet Toiminta suunnitellaan kehittämistavoitteiden pohjalta korostaen toiminnallisuutta ja leikkiä	Toiminta on moninaista ja joustavaa ja nähdään vakiintuneena toimintana Esi- ja alkuopetuksen toiminta, toiminnan arviointi ja kehittäminen ovat tärkeitä osa koulun toimintakulttuuria (luo pohjan), arkipäivää	Joka koulupolulla on vähintään yksi vsop-yksikkö. Esi- ja alkuopetus toteutetaan 0.-2.lk yhdysluokkina, jossa oppilas etenee ryhmässä oman taitotasonsa mukaan 2 - 4 vuodessa
Oppimisryhmät ja lapsen tuki	Kaikkien lasten jakaminen eri-ikäisten lasten ryhmiin Lapsi osallistuu toimintaan ja tutustuu eri lapsiin, aikuisiin ja toimintaympäristöihin	Toiminnan suunnitteluun osallistuvat myös veo ja laaja-alainen opettaja Lapsen yksilöllisiä tarpeita otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja ryhmittelyssä (veo ja laaja-alainen opettaja)	Tieto lasten tuen tarpeista ohjaa toiminnan suunnittelua Suunnittelun toiminnan toteutuksessa etsitään yksilöllisiä tuen järjestämisen tapoja	Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan lapsiryhmän ja lasten yksilöllisten tarpeiden perusteella Useita erilaisia ryhmittelyjä joustavasti	Vsop on yksi tuen muoto Erityisopettajan resurssia kohennetaan samanlaisopetukseen ja joustaviin ryhmittelyihin oppilaan tuen tarpeiden mukaisesti
Toteutuksen moniammatillisuus	Kaikki ryhmän kasvattajat/opettajat osallistuvat suunnitteluun ja toimintaan Yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto	Kaikki ryhmän kasvattajat/opettajat osallistuvat suunnitteluun ja toteuttamiseen oman työnkuvansa mukaisesti (moniammatillisuus)	Kaikkien asiantuntijuutta/osaamista käytetään toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa Tiimiopettajuus	yhteisopettajuus/yhdysluokka 1-2 ja työparina esiopetusryhmä Toiminta ja oppilasarviointi toteutetaan henkilökunnan yhteistyönä Koulupolun tuomia yhteistyömahdollisuuksia hyödynnetään	0-2 –yhdysluokassa työparina varhaiskasvatuksen ja luokanopettaja Yhteisopettajuus on arkea Toiminta ja arviointi toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä
Näkökulmia opetus-suunnitelmaan	Sisällöt valitaan yhteistyössä sovituista teemoista (ops).	Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman oppimiskokonaisuudet ovat toiminnan ja taitojen kehittämisen lähtökohdana huomioiden ilmiöpohjaisuus, tutkiminen ja kokeileminen	Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen otetaan huomioon kaikessa toiminnassa Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan lasten mielenkiinnon ja kiinnostuksen mukaan (osallisuus)	Esiopetuksen ja perusopetuksen oppimiskokonaisuudet nähdään jatkumona huomioiden lasten osallisuus Yhteisopettajuus vahvistaa jatkuvaa arviointia	Esi- ja alkuopetuksen yhteinen paikallinen opetus-suunnitelma Arviointi uudistetaan vastaamaan vsop:n opetus-suunnitelmaa Arvioinnin työkaluja kehitetään vastaamaan vsop-opetuksen tarvetta

LIITE 2, OSA 2/2: ESI- JA ALKUOPETUKSEN KEHITTÄMISEN PORTAIDEN OHJEISTUS

Portaiden ohjeistus

- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö jatkuu vahvana hyödyntäen kokemuksia *vuosiluokkaan sitomattoman opiskelun* -pilotista (vsop). Tampere noudattaa seudullista esi- ja alkuopetuksen yhteistyön vähimmäisvaatimusta yhteistyötä 5 h/vko. Koulut ovat eri vaiheissa yhteistyön määrässä. Huomattavaa on, että portaalla 4 yhteistyömäärä on jo yli puolet vuosiviikkotunneista.
- Opetushenkilöstöltä edellytetään sekä esi- että alkuopetuksen opetussuunnitelmien tuntemusta, jotta ajatus jatkumosta toteutuu.
- Yhteinen suunnittelu-aika ja sen mahdollistaminen rehtorin ja päiväkodin johtajan toimesta lukujärjestystyössä on tärkeää. Esihenkilöiden tulee mahdollistaa erityisopettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan yhteistyö.
- Yhteisöllinen oppilashuolto: esi- ja alkuopetuksen suunnitelmallinen kehittäminen.
- Toiminnallisuuden kautta toteutuu myös päivittäinen leikki. Leikki voi olla sekä pedagogista/ohjattua leikkiä että vapaata leikkiä. Myös koululaisen päivään mahtuu leikkihetkiä!

Porras 1

- erityisopettajan ja veon roolitus suunnitellaan yhteistyössä
- yhteistyö rehtorin ja päiväkodin johtajan kesken
- Kuinka toteuttaa yhteistyö: esimerkiksi säännöllinen yhteistyö taitoideaineissa sekä äidinkielessä = 5 h, esimerkiksi lukevat oppilaat yhdessä 5 h.

Porras 2

- nimetyt yhteistyöpari-luokat koulutalossa eri kombinaatioin, kuten vuosiluokat 0–2, 0–1 ja/tai 1–2 yhdessä
- joustavat ryhmittelyt
- tilojen monipuolinen hyödyntäminen ja joustava käyttö, myös ulkopedagogiikan huomioiminen

Porras 3

- Tiimiopettajuuden määrittely: huomioiden kielten opettajat ja erityisopettajat.
- Moniammatillinen yhteistyö: ammattiryhmien edustajat toimivat keskenään aktiivisesti ja kaikkien osaaminen hyödynnetään.
- toimitaan vahvemmin yksilöllisen tuen mukaan
- Esiopettajalla/luokanopettajalla voi olla ryhmä, jossa on eri-ikäisiä oppijoita. Toteutetaan yhdessä suunniteltua kokonaisuutta.

Porras 4

- yhteistyöstä yhteiseen työhön siirtyminen
- ”kakkosluokkalaisten ylöspäin eriyttämisen huomioiminen arjessa”
- yhteistyön muotona yhdysluokka 1–2 + esiopetusryhmä = toimintanimi Revontulet
- Ryhmittelyt joustavat toiminnan mukaan: joskus ryhmän muodostavat samanikäiset lapset, joskus samalla taitotasolla olevat lapset ja joskus ryhmässä on kaikenikäisiä ja monella taitotasolla olevia lapsia.

Porras 5

- toimintayksikkö on 0–2-yhdysluokka, jonka sisällä voi olla erilaisia ryhmittelyjä
- esioppilaiden oppilaaksiotto on perusopetuksen puolella
- eri-ikäisten oppijoiden taitotason mukainen toiminta on osa koulun toimintakulttuuria
- erityisen tuen oppilaat hyötyvät vsop-toiminnasta
- ylöspäin eriyttäminen on huomioitu vahvasti
- esi- ja alkuopetuksen yhteiset monialaiset kokonaisuudet toteutetaan huomioiden koulukohtaiset tarkennukset
- oppimisympäristöt tukevat vsop-toimintaa

LIITE 3: MITEN MINULLA MENEET -KYSELYN KOONTIPOHJA

KOONTI-lomake / Miten minulla menee? esiopetus- 2. lk. 20_____

Koulu _____ Esiopetusryhmä _____ Opettaja _____

1. Minusta eskarin / koulun aloittaminen on ollut	jännittävää	hauskaa	pelottavaa
	mielenkiintoista	ihan ok	tylsää
2. Jaksan keskittyä	kuinka kauan vaan	jonkin aikaa	pienen hetken
3. Mitä teen vapaa-ajalla	leikin	olen kavereiden kanssa	pelaan tietokoneella tms.
	harrastan	ulkoilen	katson televisiota
4. Pidätkö itsestäsi	usein	joskus	harvoin
5. Minulla on koulussa	monta kaveria	yksi kaveri	ei yhtään kaveria
6. Kavereiden saaminen on	helppoa		vaikeaa
7. Olen reilu kaveri	usein	joskus	harvoin
8. Luokassani oppilaat ovat ystävällisiä toisilleen	usein	joskus	harvoin

9. Mitä ystävällinen käyttäytyminen sinun mielestäsi on		
10. Minua on kiusattu koulussa	ei	kuka
	kyllä	
11. Oletko sinä kiusannut koulussa	en	ketä
	kyllä	
12. Oletko huomannut, kiusataanko luokallasi jotakin oppilasta	en	ketä
	kyllä	

Esiopetusyksikkökohtainen koonti kyselystä kerätään sähköisesti esiopettajilta 15.11.2024 mennessä. Yksittäisten lasten tietoja ei kerätä.

MITEN MINULLA MENEE

Esiopetus-2. lk.

Nimi:

_____ kuu / 20 ____

Olen

☐ eskarissa

☐ 1-luokalla

☐ 2-luokalla

1. Minusta eskarin / koulun aloittaminen on ollut

- ☐ jännittävää
- ☐ hauskaa
- ☐ pelottavaa
- ☐ mielenkiintoista
- ☐ ihan ok
- ☐ tylsää

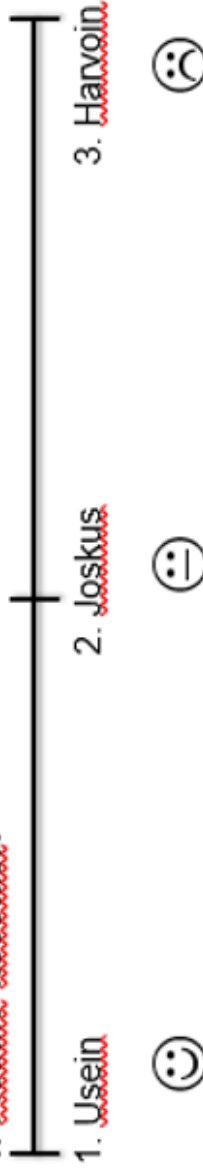
2. Jaksan keskittyä

3. Mitä teen vapaa-ajalla?

- ☐ leikin
- ☐ olen kavereiden kanssa
- ☐ pelaan tietokoneella tms.
- ☐ harrastan
- ☐ ulkoilen
- ☐ katsон televisiota

4. Pidätkö itsestäsi?

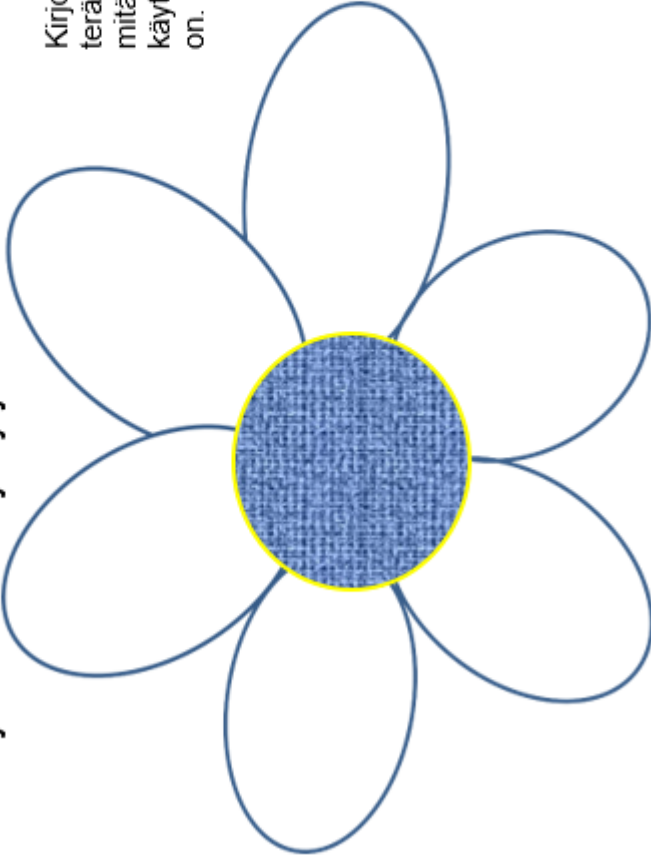

5. Minulla on koulussa		
1. Monta kaveria 😊	2. Yksi kaveri	3. Ei yhtään kaveria ☹️
6. Kavereiden saaminen on ☐ helppoa ☐ vaikeaa		
7. Olen reilu kaveri		
1. Usein 😊	2. Joskus 😐	3. Harvoin ☹️

8. Luokassani oppilaat ovat ystävällisiä toisilleen		
1. Usein 😊	2. Joskus 😐	3. Harvoin ☹️
9. Mitä ystävällinen käyttäytyminen sinun mielestäsi on? Kirjoita kukan kuhunkin terälehteen yksi asia, mitä ystävällinen käyttäytyminen mielestäsi on.		
		

Nimi: kuu/ 20

Kiusaaminen on sitä, että joku oppilas tai jotkut oppilaat toistuvasti aiheuttavat harmia, kipua tai mielipahaa jollekin oppilaalle. Oppilas, johon kiusaaminen kohdistuu, kokee pelkoa kiusatuksi tulemisesta ja tuntee olevansa alistetussa asemassa.

10. Minua on kiusattu eskarissa / koulussa tänä syksynä

☐ ei 😊

☐ kyllä ☹️

Jos vastasit kyllä, kerro kuka sinua kiusaa.

11. Oletko sinä kiusannut eskarissa / koulussa tänä syksynä?

☐ en 😊

☐ kyllä ☹️

Jos vastasit kyllä, kerro ketä olet kiusannut.

12. Onko sinun ryhmässäsi/ luokallasi oppilaita, joita on kiusattu tänä syksynä?

☐ ei 😊

☐ kyllä ☹️

Jos vastasit kyllä, kerro ketä kiusataan

Kiitos vastauksistasi!

Esiopetusyksikkökohtainen koonti kyselystä kerätään sähköisesti esiopettajilta 15.11.2024 mennessä. Yksittäisten lasten tietoja ei kerätä.

LIITE 5, OSA 1/2: ESIOPETUKSEN ARVIOINNIN TYÖVÄLINE, KRITEERIT

Esiopetuksen arvioinnin kriteerit kohdealueittain

Kriteeristö koostuu toimintaedellytyksistä eli puitetekijöistä sekä välillisistä, prosessi- ja vaikuttavuustekijöistä.

Toimintaedellytykset, puitetekijät	Välilliset tekijät	Prosessitekijät	Vaikuttavuustekijät
- Esiopetus on kaikkien esiopetusikäisten saavutettavissa. - Kasvu-, kehitys- ja oppimisympäristö on turvallinen ja vastaa lasten kehityksellisiä ja oppimisen tarpeita. - Oppilasryhmät on muodostettu pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti. - Esiopetuksesta vastaavalla opettajalla on asetuksen mukainen kelpoisuus ja muuta henkilöstöä on riittävästi pedagogisten tavoitteiden saavuttamiseksi. - Opiskeluhoito toteutuu lain mukaisesti. Oppilashuoltotyötä toteutetaan moniammatillisesti. - Lapsi saa kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle tarvitsemansa tuen heti tarpeen ilmetessä.	- Esiopetuksen niveltymiselle perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen on luotu kunnassa rakenteet ja toimintakäytännöt. - Ohjausjärjestelmä tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. - Johtajuus tukee esiopetuksen perustehtävän toteutumista. - Opettajien pedagoginen tietoisuus on vahvaa. Henkilöstön ammatillista osaamista kehitetään järjestelmällisesti. - Tiedonkulku koetaan toimivaksi eri tasoilla. - Kasvatusyhteistyö kodin ja huoltajien kanssa koetaan toimivaksi. - Opetussuunnitelma-työskentely on hyvin organisoitua, osallistavaa ja järjestelmällistä. Esiopetuksen suunnittelu, toiminta, arviointi ja kehittäminen perustuvat opetussuunnitelmaan. - Toiminnan jatkuva itsearviointi tukee kehittämistä kaikilla toiminnan tasoilla.	- Toimintaperiaatteet, työmuodot ja opetusjärjestelyt ovat pedagogisesti tarkoituksenmukaisia ja vastaavat lapsen oppimisen tarpeisiin ja haasteisiin. Opetusjärjestelyt ovat joustavia. - Esiopetustoimintaa toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti. - Esiopetus edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Lapsen kasvu- ja oppimisprosessia arvioidaan. - Pedagogiikka on ajantasaista ja perustuu selkeään oppimiskäsitykseen. - Pedagogiset ratkaisut ovat monipuolisia. - Esiopetus on osallistavaa ja lapsilähtöistä.	- Lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. - Lapsi viihtyy ja saa myönteisiä oppimisen ja onnistumisen kokemuksia. - Lasta kannustetaan, ja hän saa myönteistä palautetta. - Huoltajat ovat tietoisia lapsen esiopetuksen tavoitteista ja kehittämisestä niiden mukaisesti. - Lapset ja huoltajat ovat esiopetukseen tyytyväisiä.

LIITE 5, OSA 2/2: ESIOPETUKSEN ARVIOINNIN TYÖVÄLINE, ARVIOINTIPOHJA

Esiopetuksen arvioinnin laatutasot kohdealueittain

Arvioi eri tekijöitä tarkastelemalla liitteen 4 osan 1/2 kriteerejä esiopetusyksikötasolla ja värittämällä ruudut toteutuneen laadun mukaan. Voitte lisätä ruutuun myös huomioita siitä, miksi laatu ei toteutunut juuri kyseisen laatutekijän kohdalla.

Laatutaso	Toiminta-edellytykset, puitetekijät	Väliilliset tekijät	Prosessitekijät	Vaikuttavuus-tekijät
 Erinomainen laatu (91–100 %) Kaikki kriteerit täyttyvät. Kaikki tai suurin osa kriteereistä täyttyy yli odotusten.				
 Hyvä laatu (yli 71–90 %) Kriteerit täyttyvät tai osa kriteereistä täyttyy puutteellisesti ja osassa kriteereitä vastaavasti kriteerit täyttyvät yli odotusten.				
 Tyydyttävä laatu (51–70 %) Kriteerit täyttyvät jonkinasteisesti joka osa-alueella.				
 Heikko laatu (50 % tai sen alle) Kriteerien täyttymisessä on puutteita kaikkien kriteerien osalta – osa kriteereistä ei toteudu tai täyty ollenkaan				

LIITE 6: TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma kaudelle 2023–2026 perustuu kaupungin vuoden 2023 alussa julkaistuu, mm. yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakeihin pohjautuvaan [toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan](#). Suunnitelman suuntaviivoja ovat ihmisoikeusperusteisuus, intersektionaalisuus (huomioidaan kaikki syrjintäperusteet), normitietoisuus, esteettömyys, saavutettavuus ja osallisuus.

Suunnitelman tavoitteena on tukea opetushenkilöstöä oppilaiden rakentavassa vastuuttamisessa ja osallistamisessa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämässä. Oppilaita ohjataan käyttäytymään ja kohtaamaan kouluyhteisönsä jäsenet kaikkia kunnioittavasti. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat koko kouluyhteisön yhteinen asia. Suunnitelman avulla halutaan luoda fyysisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja hyväksyvä oppimis- ja opetusympäristö, jossa lähtökohtana ovat syrjimättömyys, kohteliaisuus ja huomaavaisuus.

Sekä [yhdenvertaisuus-](#), että [tasa-arvolakien](#) tarkoitus on turvata kaikkien oikeus olla oma itsensä ja poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta. Kummastakin laista nousevat syrjintäperusteet ovat:

- sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti
- ikä
- alkuperä, kansalaisuus
- kieli
- uskonto, vakaumus
- mielipide
- poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta
- perhesuhteet
- terveydentila
- vammaisuus
- seksuaalinen suuntautuminen
- muu henkilöön liittyvä syy mm. kehon koko, nepsy-oppilaat

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO (yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 ja laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609)

Tavoitteet	Toimenpiteet 2023-2026	Koulun oma tarkennus	Seuranta; mittarit ja/tai aikataulu
Suunnitelman apuna käytetään nykytilan arviointia: - Yhdenvertaisuuskysely oppilaille - THL:n kouluterveyskysely AJATUKSIA KOULUSTA – Power BI Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf (maailmankoulu.fi)	Koulu toteuttaa säännöllisesti henkilökunnalle ja oppilaille suunnattuja kyselyitä. Kyselyiden tuloksia hyödynnetään koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä.	Yhdenvertaisuuskyselyn ajankohta? Muiden kyselyiden läpikäyminen ja kehittämiskohteiden valinta.	Kyselyn tulosten läpikäyminen ja jatkotoimenpiteistä ja kehittämiskohteista sopiminen.
Kaikkien luokka-asteiden oppiaineiden opetussisällöt edistävät läpileikkaavasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu Opetushallitus (oph.fi)	Opetuskäytännöt kannustavat opiskelijoita normitietoiseen ajatteluun sekä toimimaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Oppilasvalinnoissa noudatetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatetta. Opetus ja oppimisen tuki toteutetaan tasapuolisesti. Arviointi on oikeudenmukaista.	Halutessanne voitte kirjata tähän koulun omia tarkennuksia.	
Koulun opetussuunnitelma edistää ihmis- ja perusoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Voit käyttää esimerkiksi näitä lähteitä:	Opettajat perehtyvät ja perehdyttävät nuoret ja lapset ikä ja käsityskyky huomioiden oikeaan käsitteistöön yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta (ks. syrjintäperusteet). Koulun toiminnassa varataan riittävästi aikaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsittelyyn. Koulu voi järjestää teemoihin liittyviä oppitunteja, työpajoja ja/tai teemapäiviä.	Halutessanne voitte kirjata tähän koulun omia tarkennuksia.	

Tasa-arvotyö on taitolaji Opetushallitus (oph.fi) yhdenvertaisuus opas web.pdf (maailmankoulu.fi)	Koulutuksia ja teemapäiviä voidaan järjestää yhteistyössä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimijoiden kanssa. Niissä voi hyödyntää myös kokemusasiantuntijoita.	Koulukohtainen tarkennus rasisminvastaiseen viikkoon osallistumisesta. + muut mahdolliset teemaviikot/päivät	
Koulua koskevassa viestinnässä huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.	Oppilaat ja henkilökunta saavat käyttää itse toivottua nimeä (kutsuma- tai lempinimeä) ja tulla kohdatuksi itse ilmoitetun sukupuoli-identiteetin mukaisesti. Koulun verkkosivut ja muu viestintä on kaikkien saavutettavissa, ja siinä kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja ei-stereotyyppiseen ilmaisuun. Myös selkokieliäyteen kiinnitetään huomiota. Käännätetään tarpeen mukaan tietoa palveluista englannin kielelle sekä suurimmille kieliryhmille. Koululla on järjestelmiä ja tukitoimia, joilla varmistetaan, että oppilas ja huoltajat voivat kommunikoida ja antaa palautetta huolimatta kielitaidosta tai kulttuuritaustasta.	Halutessanne voitte kirjata tähän koulun omia tarkennuksia.	
Oppilaat osallistuvat aktiivisesti koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.	Eri-ikäiset oppilaat osallistuvat monipuolisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemiseen ja seurantaan. Hyödynnetään mm. oppilaskunnan edustajia.	Halutessanne voitte kirjata tähän koulun omia tarkennuksia.	
Henkilökunta osallistuu ja koulutautuu koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.	Koulun henkilöstö pohtii omia arvoja ja asenteitaan suhteessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain syrjintäperusteisiin. Tai suorittavat Lasten oikeuksien verkkokoulutuksen: Lapsen oikeudet	Koulukohtainen tarkennus henkilökunnan osallistumisesta verkkokoulutuskokonaisuuteen.	

Kiusaaminen, häirintä ja syrjintä sekä niiden ehkäiseminen	Koulussa opiskelevien tai työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä koulukohtainen osuus on laadittu/päivitetty. Suunnitelma käydään vuosittain läpi henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kanssa. Oppilaille on kerrottu Someturvasta ja he osaavat käyttää palvelua.	Halutessanne voitte kirjata tähän koulun omia tarkennuksia.	
Oppimisympäristön tasavertaisuus ja yhdenvertaisuus	Koulusta on luotu oppimis- ja opetusympäristö, jossa toteutuvat tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua opetukseen. Koulun fyysinen ja sosiaalinen ympäristö on turvallinen ja syrjimätön sekä oppilaan että henkilökunnan itsemäärättelyä kunnioittava (myös mm. wc:t ja pukeutumistilat, ryhmäjaot, liikuntatunnit). Opettajat/luokanohjaajat laativat luokkakohtaisesti Turvallisemman tilan periaatteet oppilaiden kanssa. Turvallisemman tilan word-pohja ja kaupungin yleiset ohjeet löytyvät täältä: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus [Tampereen kaupunki - Organisaatio]	Miten esimerkiksi liikuntatunnit on järjestetty? Miten tilat ja toiminnot kehitetään sellaisiksi, että ne soveltuvat kaikille? Koulun tarkennus turvallisemman tilan periaatteiden läpikäymiseen ja luokkakohtaiseen laatimiseen aina lukuvuoden alussa.	Turvallisemman tilan –periaatteet on otettu käyttöön.

LIITE 7: SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUUSAAMISELTA, HÄIRINNÄLTÄ JA VÄKIVALLALTA

Ennaltaehkäisy

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
- Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin ”Me kaikki ollaan me” - Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää - Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri - Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat - Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin	- Kunnioittava puhetapa - Varhainen puuttuminen - Small talk arjessa - Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen - Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms. - Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista - Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat - Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen, käsitteen määrittelyä - Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen - Ryhmäytyt, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat	- Miten tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan koulussanne? - Kuka opettaa, millä luokka-asteilla, mitä materiaaleja käytetään? - Kuinka monta tuntia opetukseen käytetään? Missä oppiaineissa? - Miten kiusaamis-, häirintä- tai väkivaltilanteen voi tuoda ilmi? - Miten yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen näkyy koulun arjessa (esimerkkejä)? - Miten koulu viestii näistä asioista huoltajien suuntaan?

Interventio

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
- Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä - Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa - Tiedonkulku henkilöstön välillä - Käytetään yhteneviä käsitteitä - Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen - Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia	- Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen - Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin. - Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää em. tavoitteiden saavuttamiseksi	- Miten interventioprosessi toteutuu koulussanne? - Ketkä ovat siinä keskeiset toimijat? - Miten prosessista on tiedotettu etukäteen? - Kuka vastaa tiedottamisesta interventiotilanteessa?

Selvittely

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
• Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen • Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen • Mahdolliset sanktiot • Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan	• Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja polarisoitumisen estäminen • Kirjaaminen • Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta • Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista ○ SOPU, VERSO, KiVa-koulu tms. • Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin • Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista • Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa	• <i>Miten huolehditaan siitä, että eri osapuolet tulevat tasavertaisesti kuulluiksi?</i> • <i>Mihin koulu kirjaa selvittelyn?</i> • <i>Mitä työkaluja koululla on käytössä selvittelyn tueksi?</i> • <i>Miten selvittely dokumentoidaan?</i> • <i>Ketkä selvittelyyn osallistuvat?</i> • <i>Miten mahdolliset sanktiot määräytyvät? Miten huolehditaan niiden tasavertaisuudesta?</i> • <i>Kuka huolehtii tiedottamisesta ja yhteyden ottamisesta viranomaisiin?</i> • <i>Kenelle tiedotetaan ja miten?</i>

Seuranta

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
• Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto • Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus • Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen. • Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan. • Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta • Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana) • Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille	1. Käydään läpi, mitä opittiin 2. Kirjaaminen 3. Nimettömyys 4. Luottamuksellisuus 5. Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina 6. Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa	• <i>Kuka vastaa seurannasta?</i> • <i>Mitä asioita seurantaan kuuluu?</i> • <i>Miten toimitaan, jos sovitut asiat eivät ole toteutuneet?</i> • <i>Kuinka pitkään seuranta jatkuu?</i>

LIITE 8: SIIRTYMÄKÄYTÄNTEET TAMPEREEN KAUPUNGIN VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

Kuukaudet ovat suuntaa antavia eli aikataulua muokataan yksikölle sopivaksi. Voitte siirrellä tai lisätä täydennyksiä oman yksikkönne tarpeita vastaavaksi.

KUUKAUSI	YKSIKÖN KIRJAUKSIA
KESÄKUU Info ja tutustuminen viisivuotiaiden huoltajille (tulevat esioppilaat)	
ELOKUU Vanhempainilta esioppilaiden huoltajille - Teemana esi- ja alkuopetuksen yhteistyö, esiopetuksen tehtävä ja tavoitteet, sisältöalueet, toiminnan arviointi, yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito, tuen kolmiportaisuus, läsnäolon tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy - Mukana mahdollisuuksien mukaan veo / koulun laaja-alainen erityisopettaja/ koulukuraattori / koulupsykologi / varhaiskasvatusyksikön johtaja / rehtori Esioppilaiden varhaiskasvatussuunnitelmat luettavissa esiopettajilla	
SYYSKU Esi- ja alkuopetuksen suunnitteluiltapäivä	
TAMMI-HELMIKUU Koulun aloitukseen liittyvät teemat, kouluun ilmoittautuminen	
MAALISKUU Yhteistyö 5-vuotiaiden ja esiopetusryhmien välillä - Yhteistoiminnan suunnittelu (tutustujien vastaanottaminen, mahdollinen kummitoiminta tai muu yhteistoiminta, esim. yhteinen retki tai ulkotapahtuma)	
HUHTI-TOUKOKUU Tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun - Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) toimii tiedonsiirtona perusopetukseen Kouluun tutustuminen	